

ALDANMA

Kurban bayramı geati. Kurban kosturması yanında uzun bir tatil imkanının olması dinlenme açısından her kese güzel bir vesile oldu. Bu tefekkürümde bu **dinlenme** yani tatil içinde farkına vardığım çok büyük bir gaflet noktasının farkına vardım. Maalesef çoğu zaman **dinlenirken**, **dinsizleşiyorum**. Yani özellikle tatil zamanları hatta mesru dairedeki lezzetler içindeyken çok dehşetli ve kalın bir gaflet uykusunda oluyorum. **Tatiller adeta insanîyetimin ve islamiyetimin katili oluyor.**

Üstad hazretleri Lem'alar isimli eserde bu tehlikeye söyle dikkat çekiyor:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Nev'-i beşerin ağlanacak gülmelerine, endişe-i istikbal ve akbet-binlik adesesıyla, gayet şaşaalı bir gece bayramında, hapishane penceresinden bakarken, nazar-ı hayalime inkişaf eden bir vaziyeti beyan ediyorum.

Sinemada, eski zamanda mezaristanda yatanların vaziyet-i hayatiyeleri görüldüğü gibi, yakın bir istikbalde mezaristan ehli olanların, müteharrik cenazelerini görmüş gibi oldum. O gülenlere ağladım. Birden bir tevahhuş, bir acımac hissi geldi. Aklıma döndüm, hakikattan sordum: "Bu hayal nedir?" Hakikat dedi ki:

Elli sene sonra, bu kemal-i neş'e ile gülen ve eğlenen zavallılardan, elliden beşi, belki bükülmüş yetmiş yaşlı ihtiyarlar gibi; kırkbeşi, mezaristanda çürümüş bulunacaklar. O güzel sîmalar, o neş'eli gülmeler, zıdlarına inkilab etmiş olacaklar.

كُلُّ أَتٍ قَرِيبٌ

kaidesiyle; madem yakında gelecek şeylerin gelmiş gibi görülmesi bir derece hakikattir; elbette gördüğün hayal değildir. Madem

dünyanın gafletkârane gülmeleri, böyle ağlanacak acı hallerin perdesidir ve **muvakkat ve zevale maruzdur**; elbette biçare insanların ebedperest kalbini ve aşk-ı bekaya meftun olan ruhunu güldürecek, sevindirecek, meşru dairesinde ve müteşekkîrane, huzurkârane, gafletsiz, masumane eğlencelerdir ve sevab cihetiyle bâki kalan sevinçlerdir. Bunun içindir ki, bayramlarda gaflet istila edip, gayr-ı meşru daireye sapmamak için, rivayetlerde zıkkullaha ve şükre çok azım tergiyat vardır. Tâ ki; bayramlarda o sevinç ve sürur nimetlerini şükre çevirip, o nimeti idame ve ziyadeleştirsin. Çünkü şükür, nimeti ziyadeleştirir, gafleti kaçıır.

Bu paragraf üzerine tefekkür etmek istiyorum.

NEV'İ BEŞERİN AĞLANACAK GÜLMELERİ

Çoğu zaman ağlanacak halimize gülüyor, üzülecek vaziyetlerimize seviniyoruz. Bunun temel nedeni bosta kendimi beden olarak tanımlamam ve cismaniyet merkezli yaşamamdan kaynaklı. Karnımı doyurmuşsam bedenim sağlam ve güzelse bu huz ile kendimi mutlu zannediyorum. Ağlanacak gülmelerimin diğer sebebi de dünya merkezli bir hayat yaşamamdan kaynaklı. Dünyevi imkanlarımın zıya da olmasına göre iyiyim veya kötüyüm diyebiliyorum. Ölçüm kriterim mihenk taşım dünya olunca dünyalığıma göre seviniyor dünyalığıma göre üzülüyorum. Ve bu ölçü beni aldatıyor. İnsaniyetimi melekut boyutunda kalp, ruh, vicdan gibi yönleri ile ele almasam, gülme ve sevinme ölçülerimi ahiret merkezli olarak yapmasam çoğu zaman ağlanacak halime güleceğim. Kaybettiğim insaniyetimi ve ebedi ahiretimi unutup cüzi ve muvakkat kazançlarımla övüneceğim. Ama sonu unutmamam gerekir: kaybedilen şey kazanılan dan değerli ise asla kazanmış olmam. İnsaniyet, islamiyet ve ebedi ahiret hayatını kaybedip mukabilinde cismaniyet ve muvakkat geçici dünyayı kazanan asla kazanmış olmaz, olamaz.

ENDİŞE-İ İSTİKBAL - AKİBET-BİN

İnsanda akıl olduğu için, akıl onu sair varlıklardan onu üstün kılar. Akıl bir yönden de eğer istikametli bir şekilde vahyin terbiyesine girmeden kullanılırsa insanı taciz eden bir alet olur. İnsan akıl vasıtası ile geçmişten elemler gelecekteki endişeler duyar. Özellikle her insan istikbali hakkında derin endişeler duyar. Bu endişe-i istikbal doğru kullanılırsa insanın terakkisine vesile olur. Ama yanlış ve yalnızca muvakkat dünya hayatı için kullanılırsa insan için tedenni vesilesi olur. Endişe-i istikbal in doğru kullanımı hakkında Mektubat'ta şöyle bir izah yapılıyor.

MEKTUBAT 33

İşte insanda binlerle hissiyat var. Herbirinin aşk gibi iki mertebesi var. Biri mecazi, biri hakiki. Meselâ: Endişe-i istikbal hissi herkeste var; şiddetli bir surette endişe ettiği vakit bakar ki, o endişe ettiği istikbale yetişmek için elinde sened yok. Hem rızık cihetinde bir taahhüd altında ve kısa olan bir istikbal, o şiddetli endişeye değmiyor. Ondan yüzünü çevirip, kabirden sonra hakiki ve uzun ve gafiller hakkında taahhüd altına alınmamış bir istikbale teveccüh eder. Hem mala ve câha

Maalesef endişe-i istikbal doğru kullanılmadığından taahhüd-ü Rabbanî altında olan muvakkat belki de ulaşip ulaşmama noktasında senedim olmayan dünyevi istikbal için endişe duyarken, hakiki, uzun ve ebedi olan gafiller hakkında taahhüd altına alınmamış hakiki istikbal ve son nefesteki akibet alemimdeki çokta yer teşkil etmiyor.

Üstad bu iki merkezde bir bayram gecesinde hapishane penceresinden bakarken hayalinde inkişaf eden bir vaziyeti beyan ediyor.

Buradaki hapishane zahir manada Üstadın hapishane içindeki durumu, muhtemelen Eskişehir hapishanesi.

Batını manada kalp ve ruhun derece-i hayatından inip beden, cismaniyet ve dünya merkezli bir hayat noktasından hakikata bakıyor olabilir. İnsaniyet için en büyük hapishane cismaniyet ve muvakkat hayatı dünyeviyedir. Cismaniyet ve dünya hapishanesinden insaniyetin kalp ve ruhun içinde bulunduğu durumu ders veriyor müşahade ediyor olabilir.

Sinemada, eski zamanda mezaristanda yatanların vaziyet-i hayatileri görüldüğü gibi, yakın bir istikbalde mezaristan ehli olanların, müteharrik cenazelerini görmüş gibi oldum. O gülenlere ağladım. Birden bir tevahhuş, bir acıma hissi geldi. Aklıma döndüm, hakikattan sordum: "Bu hayal nedir?" Hakikat dedi ki:

Nasıl ki sinemada yıllar önce ölmüş insanları bu zamanda izliyoruz, vahyin terbiyesine girmiş insaniyetini terakki ettirmiş kalp ve ruhun derece-i hayatına girmiş biri için maazi müstakbel bir hükmüne geçer ve bizim sinemada geçmiş hâli hazırda izlediğimiz gibi onlar da geçmiş ve geleceği hali hazırda izleyebilir. Bu nasıl olur demeye gerek yok cismaniyet kaydının aza indiğinde bu mana yavaş yavaş inkişaf eder. En basit misalini biz rüyada yaşıyoruz. Bazen istikbalde yaşayacağımız bir hadisevi yaşamadan önce ö-

niyoruz, yaşadığımızda görmüştüm diyoruz.

Kendini vahyin terbiyesine tabi tutmuş, marifetullahta ciddi terakki etmiş cismaniyet ve dünya hapisanesinden kurtulmuş insanlar için bu vaziyet normal zamanlarda da olan bir haldir.

Sinemada, eski zamanda mezaristanda yatanların vaziyet-i hayatiyeleri gördüğü gibi, yakın bir istikbalde mezaristan ehli olanların, müteharrik cenazelerini görmüş gibi oldum. O gülenlere ağladım. Birden bir tevahhuş, bir acımak hissi geldi. Aklıma döndüm, hakikattan sordum: "Bu hayal nedir?" Hakikat dedi ki:

Üstad müşahadesinde gördüğü manzaralar ile tevahhuş ediyor, korkuyor. Korkmasının sebebi şu bu insanların istikbaldeki vaziyetlerini iki noktada dehşetli görüyor.

1. DÜNYEVİ VAZİYETLERİ 2. UHREVİ VAZİYETLERİ

Bu iki noktada ki elim vaziyetlerine binaen üstad bu insanlara acıyor. Çok önemli bir nokta kinamiyor, sallamıyor, yargılamıyor acıyor. Bu şefkat hissine çok ihtiyacımız var. Çoğu zaman gaflet ile nefesine mağlub olarak günaha giren insanları kinıyoruz, sallıyoruz, yargılıyoruz. Efendimiz (A.S.M)'in "bilmiyorla bilse-lendi yapmazlardı" ifadesinde ki sırrı şefkati yakalayamıyoruz. Üstad'ın hayatında ve Risale-i Nur hakikatlarının mayasında bu peygamberane şefkat çok net görülür. Bu dersi kendime rehber yapmalıyım. Üstad müşahadesinde ki iki noktayı insanların dünyevi ve uhrevi vaziyetlerini şöyle ifade ediyor.

Elli sene sonra, bu kemal-i neş'e ile gülen ve eğlenen zavallılardan, elliden beşi, beli bükülmüş yetmiş yaşlı ihtiyarlar gibi, kırkbeşi mezaristanda çürümüş bulunacaklar. O güzel sîmalar, o neş'eli gülmeler, zıdlarına inkılab etmiş olacaklar.

كُلُّ أَتٍ قَرِيبٌ

kaidesiyle; madem yakında gelecek şeylerin gelmiş gibi görülmesi bir derece hakikattir; elbette gördüğün hayal değildir. Madem

DÜNYEVİ VAZİYETLER : İnsan İslamdan uzaklaştıkça insanlıktan da uzaklaşır. Başta taptığı ve kendine esas yaptığı cismaniyetini ve sonra dünyalıklarını kaybetmeye başladıkça acınacak hale düşer. Üstad bununla ilgili bir başka müşahadesini şöyle ifade ediyor.

Üçüncü Mes'ele

16

Gençlik Rehberi'nde izahı bulunan ibretli bir hâdisenin hülâsası şudur:

Bir zaman, Eskişehir hapishanesinin penceresinde bir cumhuriyet bayramında oturmuştum. Karşıdaki lise mektebinin büyük kızları, onun avlusunda gülerak rakediyorlardı. Birden manevî bir sinema ile elli sene sonraki vaziyetleri bana göründü. Ve gördüm ki: O elli altmış kızlardan ve talebelerden kırk-ellisi kabirde toprak oluyorlar, azab çekiyorlar. Ve on tanesi, yetmiş-seksen yaşında çirkinleşmiş, gençliğinde iffetini muhafaza etmediğinden sevmek beklediği nazarlardan nefret görüyorlar.. kat'i müşahade ettim. Onların o acınacak hallerine ağladım. Hapishanedeki bir kısım arkadaşlar ağladığımı işittiler. Geldiler, sordular. Ben dedim: Şimdi beni kendi halime bırakınız, gidiniz.

İslamdan uzaklaşan insanın azabının numuneleri bu dünyada cismaniyette çirkinlik, kalp ve ruh noktasında psikolojik sıkıntılar olarak kendini gösterir. Geamiste nice tanınan ünlü simalar insanîyetlerini İslamiyet ile korumayınca düştükleri vaziyetlere bir çok numuneyi görebiliriz. İslamiyet dairesi içinde aklını hikmet, gazabını seccat, şehvetini iffet mertebesinde insanîyetini muhafaza etmiş birinin yaşlılığı ile ehli aqlet ve tuşyanın yaşlılıklarını bedenlen

ruhen, kalben kıyas ettiğimizde çok net bir
"insanîyet" farkı gözükür.

Elli sene sonra, bu kemal-i neş'e ile gülen ve eğlenen zavallılardan, elliden beşi, beli bükülmüş yetmiş yaşlı ihtiyarlar gibi; kırkbeşi, mezaristanda çürümüş bulunacaklar. O güzel sîmalar, o neş'eli gülmeler, zıdlarına inkılab etmiş olacaklar.

كُلُّ أَتٍ قَرِيبٌ

kadesiyle; madem yakında gelecek şeylerin gelmiş gibi görülmesi bir derece hakikattir; elbette gördüğün hayal değildir. Madem

dünyanın gafletkârane gülmeleri, böyle ağlanacak acı hallerin perdesidir ve muvakkat ve zevale maruzdur; elbette bîçare insanların ebedperest kalbini ve aşk-ı bekaya meftun olan ruhunu güldürecek, sevindirecek, meşru dairesinde ve müteşekkîrane, huzurkârane,

275

Ehlullahın dinde bu kadar hassas olmalarının sebebi
bizim itikad ettiğimiz ve gayb olan şeylerin çoğunu
onlar müşahade ediyorlar. Bu zötlar ehl-i suhuddur.

MESNEVî - 223

Ehl-i şühud dediğimizden maksad, evliyaullahtır. Zira velayet sahibi, avamın itikad ettiği şeyleri gözle müşahade ediyor. Kur'an yolu ile gidenlerin silâh ve zahîreleri ise; Kadîr-i Mutlak'a, Ganiyy-i Kerim'e olan tevekkül onları temin eder. Zira tevekkül, istinad ve

İnsanîyeti İslamîyet ile anlamlandırmayan cesed ve dünya merkezli yaşayan kişinin gülmesi, zahiri eğlenmesi tamamen ibtahi his nevindedir. Psikolojik açıdan da bilenen bir şeydir insan bazen bazı fiilleri bazı şeyleri unutmak, örtmek için yapar. Her fiilin aşırı az veya çok yapılması şuur altında çözülmeyen bazı problemleri veya başka bazı arayışların tatminsizliğini ifade eder. Dini hayatının kültürü haline getirmiş veya onu hayatından çıkarmış kişinin vaziyeti kalbi, ruhu vicdanı ağlarken cismi muvakkat lezzetler içinde uyuyan adeta cehen-nemi halette yanan kişinin durumudur.

Üstad bu durumu iki çok önemli tesbit ile nazara söyle veriyor.

Ey küfr ü küfranı dağıtıp neşreden bedbaht ruh! Acaba hem ruhunda, hem vicdanında, hem aklında, hem kalbinde dehşetli musibetlerle musibet-zede olmuş ve azaba düşmüş bir adamın cismiyle, zahîrî bir surette aldatıcı bir zînet ve servet içinde bulunmasıyla saadeti mümkün olabilir mi? Ona mes'ud denilebilir mi? Âyâ görmüyor musun ki, bir adamın cüz'î bir emirden me'yus olması ve vehmî bir emelden ümidi

LEM'ALAR 115

Senin karanlıklı dehân, nev-i beşerin gündüzünü geceye kalbetmiş. Yalnız o sıkıntılı, zulümlü ve zulmetli geceye ısındırmak için; yalancı, muvakkat lâmbalarla tenvir ettin. O lâmbalar sürür ile beşerin yüzüne tebessüm etmiyorlar. Belki beşerin ağlanacak acı hallerindeki eblehane gülmesine, o ışıklar müstehziyane gülüp eğleniyor. Herbir zihayat senin şakirdlerin nazarında zalimlerin hücumuna maruz,

İnsaniyetin yanlış tanımlanması ile onun melekut boyutunun unutulması ile yapılan eğlenceler bulunan yerler ve vaziyet hiç bir şekilde insanı tatmin etmez. Bu vaziyetler isterse mesru dairede olsun beni marifetullahtan, tefekkürden, hizmetten alı koyan her vaziyet ve lezzet, keyif zahiri hebl dahi olsa, mesru dahi olsa zarardır. Zira marifetullah, hizmet, ubudiyet her insan için olmazsa olmazdır ve muvafak farzı ayndır. Muvafak farzı ayn olan şeyi bana unutturan mesru olamaz.

O yüzden insaniyeti çok doğru analiz edip cismaniyetimin de arkasında bulunan melekutiye boyutunun yani kalbimin, aklımın, ruhumun, vicdanımın da dinlenmeye kendilerine ait gıdalara ihtiyaçları olduğunu unutmuyacağım.

dünyanın gafletkârane gülmeleri, böyle ağlanacak acı hallerin perdesidir ve muvakkat ve zevale maruzdur; **elbette biçare insanların ebedperest kalbini ve aşk-ı bekaya meftun olan ruhunu güldürecek, sevindirecek, meşru dairesinde ve müteşekkîrane, huzurkârane, gafletsiz, masumane eğlencelerdir ve sevab cihetiyle bâki kalan sevinçlerdir.** Bunun içindir ki, bayramlarda gaflet istila edip, gayr-ı meşru daireye sapmamak için, rivayetlerde zikrullah ve şükre çok azîm terğibat vardır. Tâ ki; bayramlarda o sevinç ve sürur nimetlerini şükre çevirip, o nimeti idame ve ziyadeleştirsin. Çünkü şükür, nimeti ziyadeleştirir, gafleti kaçırır.

Muvakkat gafletli, haza dayalı lezzetler cismaniyeti bir parca tatmin eder ama kalbi, ruhu asla tatmin etmez. Kalp ve ruhun lezzeti içerisinde şükür olan, her fani şeyde izini sürdüğü Bakî-i Hakîki'nin huzurunu sağlayacak gafletsiz ve seraplı eğlencelerdir vâğrastardır. Yani tefekkürdür, istihşandır, sükürdür; zikirdir.

İşte insan bu vaziyeti genelde tatillerde bayramlarda unuttuğundan dolayı bu zamanlarda gaflete sapmamak, gayri meşru daireye girmemek için zikrullah, şükre dair çok azîm bir teşvik var.

Bende dünyamda bayram ve tatillerimi insanîyetimin katili yapmamak için bu noktalara azami dikkat etmeliyim. Özellikle de meşru dairede sürekli hale getirdiğim, alışıp müptela olduğum bazı vaziyetlerimi de burada zikredilen ölaûler de kontrol etmeliyim ki önce insanîyetimi sonra islamîyetimi kaybetmeyeyim.